

Nr 245.

Ankom till riksdagens kansli den 25 juni 1946 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1946/47 till fornminnesinventering.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkten 54) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräkna för budgetåret 1946/47 till Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering ett reservationsanslag av 49 200 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 160, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 8 mars 1946, föreslagit riksdagen att till Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 95 000 kronor.

Under anslaget till vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken ha sedan budgetåret 1938/39 anvisats medel till inventering av vårt lands fasta fornlämningar i syfte att i enlighet med det av 1937 års riksdag fattade beslutet om utarbetande av en på flygfotografering grundad ekonomisk karta kunna på denna upptaga dylika fornlämningar. De anvisade medlen ha uppgått till följande belopp, nämligen

för budgetåret 1938/39	kronor	8 600
»	»	1939/40 » 11 600
»	»	1940/41 » 9 000
»	»	1941/42 » 14 000
»	»	1942/43 » 14 000
»	»	1943/44 » 30 000
»	»	1944/45 » 40 000
»	»	1945/46 » 49 200.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har hemställt, att till ifrågasvarande ändamål måtte för budgetåret 1946/47 anvisas 81 000 kronor. I samband härmed har akademien anhållit om beredande av en fastare anställning inom riksantikvarieämbetet åt fyra tjänstemän, vilka året runt äro sysselsatta med inventeringsarbetet. Dessa skulle enligt förslaget beredas anställning i lönegraden Eo 18 under benämningen fälttarkeologer. Därest er-

forderliga medel för detta ändamål anvisades under akademiens avlöningsanslag, skulle medelsbehovet för fornminnesinventeringen i övrigt kunna begränsas till i runt tal 58 500 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

1937 års riksdagsbeslut rörande vårt lands ekonomiska kartläggning enligt en på flygfotografering grundad metod innebar bland annat, att fasta fornlämningar skulle utmärkas på den ekonomiska kartan. Det förutsattes därvid, att, eftersom beståndet av fasta fornlämningar endast ofullständigt är känt, en inventering skulle ske genom fältundersökningar. Hittills har också inventeringsarbetet hållit jämna steg med kartläggningsarbetena i övrigt. De trakter av landet, vilka under en sommarsäsong bli föremål för kartverkets fältrekognoseringar, genomforskas sålunda samtidigt av riksantikvarieämbetets fältarkeologer i syfte att en så fullständig bild som möjligt skall erhållas av traktens fornlämningsbestånd. Under vinterhalvåret sker så arbetet med systematisk genomgång av det vid inventeringen insamlade materialet, vilket efter vetenskapliga metoder granskas, förtecknas och ordnas; detta arbete utföres för närvarande av de i ärendet omfördälda, heltidsanställda fyra fältarkeologerna. Samtidigt utmärkas fornlämningarna i samarbete med kartverket på den blivande ekonomiska kartan. I samförstånd med kartverket har därvid numera ordnats så, att även själva ritningsarbetet numera utföres av riksantikvarieämbetets personal.

Den systematiska inventering av vårt lands fasta fornlämningar, som sålunda numera påbörjats, har, enligt vad jag under hand inhämtat, redan givit synnerligen betydelsefulla resultat. Antalet kända fornlämningar har högst väsentligt ökats, i vissa trakter flerdubblats. Det är givet, att ett fullföljande av det påbörjade inventeringsarbetet kommer att kunna få en grundläggande betydelse för kännedomen av vårt lands fornhistoria, särskilt dess bebyggelsehistoria.

Den forcering av arbetena med färdigställandet av den ekonomiska kartan, som i annat sammanhang förordats, kommer att få till följd, att arbetet med fornminnesinventeringen måste forceras i motsvarande takt, vilket givetvis kommer att påverka anslagsbehovet. Under hand har jag inhämtat, att den ökning av kartverkets resurser, som i särskild proposition ifrågasatts, icke beräknas kunna komma att redan för instundande fältarbets-säsong medföra någon mera betydande utvidgning av den markyta om cirka 40 kvadratmil, som avsetts skola då bli föremål för fältrekognoseringar. Detta medför i sin tur, att anslagsbehovet för fornminnesinventeringar för nästa budgetår, enligt vad jag inhämtat, kan väntas stanna inom en ram av i runt tal 95 000 kronor. Jag erinrar, att vitterhetsakademien i sina *petita* räknat med ett belopp av 81 000 kronor såsom erforderligt.

I samband med anslagsäskandena för nästa budgetår torde akademien böra framlägga utförligt motiverat förslag rörande de åtgärder, som må finnas påkallade med anledning av den forcering av kartarbetena, som kan komma att beslutas av innevarande års riksdag. Förslaget torde böra åtföljas av så noggranna kostnadsberäkningar som möjligt samt av en redogörelse för vunna och väntade arbetsresultat och deras betydelse för den vetenskapliga forskningen. Det synes mig nämligen önskvärt att få en klarare bild av inventeringsarbetets betydelse i belysning av de kostnader, arbetet kan väntas medföra.

Den ökade takten i kartläggningen kan måhända mer eller mindre genomgripande påverka den organisation, som uppbyggts för fornminnesinventeringens bedrivande. Innan statsmakterna satts i tillfälle att taga ställning

till de förändringar av organisatorisk natur, som kunna föranledas av arbetets forcering, ser jag mig icke i stånd att förorda akademiens förslag om beredande av extra ordinarie ställning åt de fyra fältarkeologer, vilka året runt äro sysselsatta med inventeringsarbetet och det insamlade materialets bearbetning. En viss förbättring av deras löneförhållanden synes emellertid påkallad redan nu. Jag förordar för egen del, att ifrågavarande fyra fältarkeologer tills vidare från och med nästa budgetår tillerkännas arvoden, motsvarande de kontanta löneförmåner, som tillkomma tjänstemän i lönegraden Eo 18: 17, d. v. s. i nuvarande indexläge i runt tal 700 kronor i månaden, däri inbegripet provisoriskt lönetillägg. Dessa högre arvoden torde kunna rymmas inom förut angivna kostnadsram av 95 000 kronor.

Utskottet. Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering* för budgetåret 1946/47 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 95 000 kronor.

Stockholm den 25 juni 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 244.
